

2.997

8

2997

М. К. ГЛАДИШЕВСКИЈ

**ПОЉОЗАШТИТНИ
ШУМСКИ
ПОЈАСЕВИ**

1949

**ПОЉОПРИВРЕДНО ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
БЕОГРАД**

2997

М. К. ГЛАДИШЕВСКИЈ
кандидат пољопривредних наука

ПОЉОЗАШТИТНИ ШУМСКИ ПОЈАСЕВИ

1949

ПОЉОПРИВРЕДНО ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
БЕОГРАД

ПОУЧНА ПОЉОПРИВРЕДНА БИБЛИОТЕКА

19

М. К. ГЛАДЫШЕВСКИЙ
кандидат с. - х. наук

ПОЛЕЗАЩИТНЫЕ ЛЕСНЫЕ ПОЛОСЫ

ВТОРОЕ ИЗДАНИЕ, ИСПРАВЛЕННОЕ И ДОПОЛНЕННОЕ.

Превео са руског
Ing. Иван Ротер

ШТАМПАРИЈА „БОРБА“

ПРЕДГОВОР СРПСКОМ ИЗДАЊУ

Први Петогодишњи план развита народне привреде Федеративне Народне Републике Југославије одређује да наша пољопривреда достигне и у главним гранама премаши предратну производњу просечно за 20%.

Честе и оштре периодичне суше које се јављају у нашој држави, последица су географског положаја, конфигурације, климатских прилика и сужавања ареала шума нарочито у пригорју и у пољопривредним реонима, и оне наносе огромне штете нашој пољопривреди смањујући њену производњу.

У заједници са осталим агротехничким мерама напредног плодоредног система, пољозащитни шумски појасеви и јачање шума месног значаја имају велики значај за постизавање високих и трајних жетвених приноса, па су истовремено и једно од најважнијих средстава за борбу против суше.

Са ових разлога наш Петогодишњи план одређује: јачање постојећих шума, претварање шикара у виши облик шума, пошумљавање голети у ширим размерама и враћање шумске вегетације у ареал пољопривреде, у обиму и на начин који ће најбоље одговарати потребама пољопривредне производње.

Наука и пракса, како у СССР тако и у другим земљама са интензивном пољопривредом, установиле су да пољозащитни шумски појасеви постављени у систему који одговара сврси:

смањују брзину ветра, штите усеве од суше и повећавају њихов принос, јер велика брзина ветра исушује тло и смањује асимилацију а с тим у вези и продукцију материја у биљкама;

отстрањују опасност од ерозије (развејавања) тла у угроженим реонима са растреситим песковитим земљиштима и на тај начин штите биљке од механичког озлеђивања, полагања, чупања и затрпавања земљаним наносима;

задржавају снег на пољима зими и заштићују усеве од голомразице;

одржавају равномеран распоред снега и омогућују његово полагање топлеће с пролећа чиме се повећава резерва влаге у земљишту;

мењају повољно микроклиму у заштићеној зони, јер смањују испаравање, повећавају влажност ваздуха и ублажују крајности температуре.

Неповољно дејство ветрова на пољопривредне културе нарочито се изражава у пределима и областима изложеним сталним јаким и честим ветровима, у којима су водени талози мали по количини и неповољно распоређени.

У неким областима Србије, где владају стални и јаки ветрови, земљорадници су увидели потребу заштите својих њива и усева на њима, па су подижући живе ограде, дрвореде, групе дрвећа и мале забране од врста које брзо расту (багрем, топола, врба и др.) у многоне успели да постигну жељени циљ, и поред тога што ови шумски појасеви нису постављени у повезаном систему.

Дело М. К. Гладишевског „Пољозащитни шумски појасеви” написано је првенствено за климатске и педолошке прилике и за структуру пољопривредног поседа у СССР и то као практично Упутство за рад на подизању, неговању и чувању пољозащитних шумских појасева од стране колхоза, нарочито у сушним степским пределима, који су лети изложени топлим и сувим, а зими оштрим и јаким ветровима.

У нашој земљи не постоје овако типични степски предели, али и ми имамо пределе и области у којима владају јаки и стални ветрови као што су: кошава, бура, топли и суви ветрови, који на подручју целог Крша, у Војводини, у североисточном делу Србије, у Повардарју Македоније и у источним равничким деловима Хрватске и Словеније знатно умањују жетвене приносе.

Полазећи од чињенице, да су између свих мера пољопривредно-шумских мелиорација у борби са сушом од највећег значаја пољозащитни појасеви, и да се у нашој земљи сада приступа планском раду на њиховом подизању тамо где су неопходни и корисни за пољопривреду, дело М. К. Гладишевског у преводу на српски језик — прво ове врсте у нашој литератури — популарно написано и документовано резултатима дугогодишњег рада и огледа у СССР, биће свакако од практичне користи нарочито у техници постављања система и изграђивања структуре шумских појасева, у обра-

ди земљишта, у производњи и сађењу садница, у неговању и чувању пољозаштитних шумских појасева, а делом и у избору погодних врста шумског и воћног дрвећа, грмља и шибља које долази у обзир за сађење. Исто тако ово дело користиће у организовању и вођењу ове корисне акције агрономима, шумарима и свима онима који ће радити на подизању наших пољозаштитних шумских појасева.

Редакциони одбор

С А Д Р Ж А Ј

	страна
Предговор српском издању	3
Предговор	7
I Шумски појасеви као средство борбе против суше	9
II Постављање пољозащитних шумских појасева	14
Ширина пољозащитних појасева	15
Шумски појасеви и границе поља плодореда	16
Значај рељефа терена	17
Растојање између појасева	18
Састав шумских појасева	19
III Припрема земљишта за пољозащитне шумске појасеве	20
Задатак обраде земљишта	20
Особеност обрађивања земљишта за шумске појасеве	22
Начин припреме земљишта за шумске појасеве	22
Обрађивање црног угара	23
Обрађивање раног чистог угара	25
Оруђе за обрађивање угара	26
Обрађивање запарложених земљишта и ледина	26
Задржавање снега	27
IV Саднице и њихова припрема за садњу	29
Квалитет садница	29
Старост садница	31
Карантинска контрола	33
Паковање и превоз садница	33
Утрапљивање садница	35
V Садња пољозащитних шумских појасева	36
Сезона и рокови сађења	36
Начин сађења	38
Општи захтеви садње	38
Размак између редова	40
Размак између дрвећа у редовима	40
Типови садње	41
Типови садње за Украјину и Крим, за централна и јужна подручја европског дела Савеза и Заволожје	42
Типови садње за западни Сибир и Казахстан	55
Врбе које се препоручују за садњу у пољозащитним шумским појасевима	58

Ручна садња	58
Општа упутства	60
Сађење клинастим ашовом	60
Сађење помоћу Кољосовог мача	61
Садња у рупе (јаме)	63
Садња помоћу коца за сађење (сад иљке)	64
Садња под плуг	65
Механизована садња	65
Преузимање садње (колаудација)	68
Попуњавање култура	69
VI Нега пољозащитних шумских појасева	69
Рокови неге	70
Начин неге	71
Искоришћавања пољопривредног инвентара за негу култура	71
Нега састојине	75
Искоришћавање простора између редова за окопавине	75
VII Поправљање шумских појасева	76
Поправљање појасева са великим празнинама	78
Поправљање појасева који не задовољавају по свом саставу	79
Поправљање запуштених шумских појасева	80
VIII Организација рада на подизању пољозащитних шумских појасева	81
Десетина и руководство њеним радом	81
Техничке инструкције, производни задаци и њихово извршавање	83
Плаћање пољско-шумских мелиоративних радова	84
IX Технички надзор над пољозащитним шумским појасевима, њихово инвентарисање и чување	85
Рокови и спровођење техничког надзора	85
Начин уписивања у колхозној књизи инвентара	86
Периодично инвентарисање шумских појасева	88
Сређивање инвентарисаног материјала	90
Чување шумских појасева	93
Додатак	
Речник дрвећа и грмља које се употребљава за сађење на пољозащитним појасевима у СССР	97